

# BISERICĂ ȘI ȘCOALA

RE  
On. Direcțiunea Liceului „M. N. Coarță” Arad  
ȘCOLEI ARADULUI

Redacția și Administrația  
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA  
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:  
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 160



## „NU NUMAI CU PÂNE...”

Evangelia ne spune că un legiuitor s'a apropiat odinioară de Iisus, ispitindu-l și zicând: „Învățătorule, ce să fac ca să moștenesc viața veșnică?” (Lc. 10, 25). Întrebarea aceasta, indiferent cu ce gând a fost pusă de ispititor, vădește o preocupare ce a neliniștit și pe atunci ca și astăzi pe oameni: socotelile omului cu veșnicia.

Intr'adevăr: cine nu s'a oprit mă-ar odată cu gândul în fața acestei întrebări: Care este rostul meu în lume? Se termină totul în mormânt, sau acest rost al meu continuă și dincolo? Ce va fi cu mine după moarte? Dacă există viață veșnică, ce voi face ca s'o dobândesc? Adică, tocmai întrebarea legiuitorului. Cu această problemă de căpetenie a vieții noastre se ocupă religia.

Înțelepții dedemult considerau omul ca un „animal social” (Aristotel); alții i-au zis „animal religios”. Ceeace-l deosebește pe om de animal nu este numai statura lui, nobil înălțată cu fruntea spre cer, dar mai vărtos este sufletul lui, care aspiră neincetat către Dumnezeu. Cei ce se ocupă cu știința sufletului omenesc, nu pot nega această nestâmpărată sete de infinit, acest „instinct metafizic”, cu un cuvânt această „predispoziție religioasă” ce caracterizează spiritul nostru. Inima omului are, adică, înăscută proprietatea de a primi adevărurile religioase așa precum amfora e pregătită spre a primi într'ânsa apa curată de izvor. Aceste adevăruri le dorește cu sete orice inimă omenescă. Nimic din lumea aceasta nu poate satisface setea religioasă, căci zice Domnul: „Nu numai cu pâne va trăi omul, ci cu tot cuvântul ce iese din gura lui Dumnezeu” (Mt. 4, 4). Nu există om, fie învățat sau neștiutor, fie civilizat sau sălbatic, care să nu-și facă după felul său „socotelile lui cu veșnicia”. (Citatele, după „Revista Teologică” Nr. 9-10, din 1944). Religia este o categorie înăscută a sufletului nostru ce tinde din răspuțeri spre Dumnezeu.

Așa ni se destăințe Psalmistul David: „Cum dorește cerbul izvoarele de apă, așa te dorește sufletul meu pe tine, Dumnezeule! Insetat este sufletul meu de Dumnezeul cel tare și viu. Adâncul pe adânc îl cheamă...” (Ps. 41, 1-2, 8). „Sufletul meu suspină și tânjește după curțile Domnului. Inima mea și carnea mea se istovesc de dorul Dumnezeului celui viu” (Ps. 83, 2). Și sf. Pavel mărturisește că noi „suspinăm, dorind să ne îmbrăcăm în locuința noastră cea din cer” (II Cor. 5, 2). Acest dor care ne înalță spre ceruri inima este desigur un simțământ religios înăscut. Până și „păgânii care — după cum stă scris — n'au lege, din fire fac ale legii, aceștia își sunt ei singuri lege, care arată fapta legii scrisă în inimile lor” (Rom. 2, 14-15).

Sf. Vasilie cel Mare adeverește că „ideia despre Dumnezeu a fost odată imprimată sau pecetluită în ființa omenească, existând deapururi în suflet”.

Deasemenea și cercetătorii popoarelor primitive mărturisesc că nu există vre-un trib, oricât de înapoiat, din Țara Focului până în nuștiuce insulă răsleată din Pacific, care să nu aibe măcar o idee clară despre Dumnezeu și o religie cât de rudimentară.

Instârșit, din experiență proprie cunoaștem că, măcar în ceasurile de grea cumpănă, sufletul nostru are nevoie de un sprijin, de un li-man de liniște cerească în care se afle odihnă. Intr'adevăr altceva este să faci liniștit pe ateul când ești la bine, și altceva este când te afli în fața primejdiei: atunci ai nevoie de Dumnezeu. Dacă nu-i arăți omului pe Dumnezeu el îndumnezeiește pe oameni, cum au făcut în Răsărit un zeu din Budha, sau precum îndumnezeim noi arta, știința sau rațiunea, căreia i ne închinăm astăzi. Este iarăș cunoscut de toți că revoluția franceză a trebuit să dea lumii, în locul lui Dumnezeu pe care l-a negat,

o altă divinitate. Și atunci a îndumnezit rațiunea, căreia îi zidi temple și-i institui un cult.

Din toate acestea vedem „că omul prin rostul lui firesc e o ființă care năzuiește spre înălțimi” (Clement Alexandrinul) și că religia este o categorie nu numai înăscută sufletului omenesc, dar și nelipsită. De ea trebuie să ținem seama dacă nu vrem să ajungem în conflict cu însăși natura omenească. Ne dăm bine seama că cine neglijează sufletul cu trebuințele lui nu-l înobilează pe om, ci-l abrutizează.

„Poate că cineva zice: Înaintea mea sunt lucrurile prezente; cine poate să cunoască cele viitoare? Rău socotește unul ca aceasta, alegând cele rele în locul celor bune, preferind lucrurile deșarte în locul celor adevărate, punând cele trecătoare în locul celor veșnice și alegând plăcerea de o clipă în locul bucuriei celei neîncetate” (Sf. Vasilie cel Mare). Să nu uităm că nici plebea Romei cezarilor nu era mulțumită numai cu pâne, cu trebuințele trupesți, ci mai cerea și circuri, adică distracție pentru sufletul ei ticăloșit. Să nu uităm că nu numai cu pâne va trăi omul. Nesocoti-

rea sentimentului religios, taie aripile îngerului din noi, ne reduce la starea de animal nefericit.

Zice-se că David Strauss, un critic înverșunat al Creștinismului, și-a trimis într-o bună zi pe fiul său de 12 ani, crescut fără religie, la renumitul pastor Mehl, ca să i-l catechizeze în religia creștină și apoi să-l boteze. — „Glumesti?” — l-a întrebat pastorul pe Strauss. — „Nu glumesc. Ci doresc ca fiul meu să fie mai fericit ca mine” (Comșa, Popovici și Popovici: O mie de pilde).

Intr'adevăr, cine nu dorește fericirea copiilor săi și a sa! Întrebăm pe toți părinții: Credeți că fără de religie ar putea fi fericiți copiii vostri? Se vorbește despre scoaterea învățământului religios din școli. Chiar dacă s'ar întâmpla așa ceva, catechizația va continua. Căci Biserica are în fața lui Dumnezeu răspundere pentru fiii săi tineri. Dar părinții ne vor da concursul? Să ne punem serios și înstituirea, dacă dorim fericirea copiilor noștri, și să lucrăm cu râvnă mântuirea lor.

Presviterul B.

## Pastorația și ruralizarea orașelor

Intr'un articol dintr'o revistă bucureșteană, un distins scriitor și profesor universitar arată care ar fi consecințele nimicirii orașelor în urma crâncenei încercări în care se sbate omenirea și în special bătrâna noastră Europă. Din această cauză a urmat dispersarea populației la sate.

Pornind dela această stare de lucruri, D-sa este de părere că arma aeriană, rămânând totuși arma de viitor, va impune o dispersare în întindere a orașelor, adică vom ajunge după războiu la o ruralizare a orașului, sau urbanizare a satului, fapt care ar schimba complect aspectul vieții de mâine, „țara întreagă devenind un oraș în împrăștiere”. Binefacerile orașului sub aspectul civilizației s'ar revărsa și asupra satului, ridicându-l pe acesta din starea de promiscuitate și delăsare în care se află, iar orașanul ar câștiga mult din spiritul satului, prin puterea lui de transformare sufletească. Din această osmoză ar rezulta o lume nouă, lumea vremilor de mâine, altfel organizată și cu o altă mentalitate. Referindu-se apoi la orașul românesc, afirmă că acesta „poate cu excepția capitalei, nu e simțitor diferențiat de satul românesc, nici în ce privește confortul și nici în ce privește mentalitatea”. Rezultatul dispersării ar fi excelent, căci s'ar scoate satul din starea de primitivism, printr'o „chibzuită împrăștiere a civilizației pe toată fața pământului românesc”.

E într'adevăr interesantă și ispititoare concluzia D-sale și pe baza spuselor de mai sus vom încerca să justificăm, după concepția noastră, binele moral, care rezultă dintr'o transformare urbanistică radicală a țării noastre. Adevărat că orașul românesc e înghebare — ca proporții — mai târzie și nu chiar atât de pronunțată ca în celelalte țări civilizate și deci nu e diferențiat mult de sat, în ce privește confortul și mentalitatea. Se deosebește totuși foarte mult în ceea ce privește morala și trăirea religioasă.

Orașul prin felul lui desvoltat ca întindere, ca număr de populație cosmopolită, prin felurile ocupațiilor ale orașenilor, prin interesele lor nenumărate, prin intensitatea vieții, etc., este neprielnic unei vieți religioase în duh creștinesc și deci pastorația sufletelor devine anevoioasă, aproape imposibilă. Este ceea ce încercăm să demonstrăm în cele de mai jos.

Adevărata viața religioasă și morală a credincioșilor se realizează prin traiul, în comun, adică prin comunitatea religioasă, care este parohia. Sufletele credincioșilor simt nevoia să se întovărășească pentru a-și îndeplini unele îndatoriri de ordin spiritual și de cult. Individualismul religios prin diferențierea de comunitate este susceptibil de schimbări cari pot fi fatale pentru sufletul celui izolat de restul credincioșilor. Sufletele credincioșilor sunt legate prin aceeași credință, prin îndeplinirea acelorași forme de cult și prin aceleași tradiții religioase. Trăirea pe

linia dreptei credințe, a adevăratei învățături păstrată de sf. biserică și explicată și împărtășită de către preot se face numai prin comunitatea religioasă. Izolarea duce la o atrofiere a sentimentului religios, sau la o greșită interpretare a învățăturilor sfinte, adică la erezii. Dar adevăratele parohii nu pot fi decât în așezările mai mici, ușor de controlat și de condus de către preot, nu în orașele întinse, unde totul scapă de sub ochiul, oricât de vigilent, al păstorului. La oraș nu este o omogenitate de gânduri și fapte între locuitori, deci orice legătură sufletească este compromisă. Orașul este într-o continuă transformare, într-o mișcare vie, care amestecă lumea zi de zi, schimbând obiceiurile și zădărniciind înțelegerile. La centru, e lumea cosmopolită a intelectualilor cu mentalități culese din lecturile rafinate ale tendențioșilor; e lumea îmbogățită de peste noapte a industriașilor, a negustorilor, a căror ideal și credință este câștigul rapid, dar dubios. La periferie e populația săracă, incoloră, alcătuită din mulțimea slujbașilor mici, a meseriașilor mărunți, a servitorilor, a lucrătorilor de fabrici, o aventurierilor de ambele sexe, în veșnică ceartă cu poliția și a atâtor altor ființe pierdute, fără nici o conduită morală, trăind într-o depresiune sufletească egală cu păcatul. În lumea aceasta de interese, de griji egoiste, de lux și ispite, pe de o parte — de mizerii și promiscuitate, pe de altă parte, — unde totul se desfășură într'un ritm accelerat, religiozitatea trece pe un plan mult secundar.

La sate oamenii se cunosc între olaltă, se înru-desc în cele mai multe cazuri, sunt înfrățiți prin același traiu liniștit în mijlocul naturei, care oferă ochilor priveliști încântătoare, iar sufletului liniște și încredere. Plecat la oraș, individul se simte la început un izolat, nu desrădăcinat între zidurile înalte și reci, între străzile întortoachiate și sgomotoase, fără frumusețea livezilor, fără murmurul izvoarelor și fără cîrîpîtul armonic al pasărilor. Treptat, se obișnuiește. Își uită de farmecul vieții dela țară și începe să se acomodeze ca noul traiu. În locul doinelor învață tam-tam-ul șlagărelor, în locul horelor admiră metsch-urile de football și box, în locul slujbelor religioase savurează filmele erotice. Și în toate acestea pune o pasiune puțin frecventă în viața religioasă. Cu timpul, datorită traiului său, a mediului extrem de nefavorabil a ideilor ce se vîntură, noul orășan începe să-și uite de farmecul satului, își pierde treptat simțul religios în care a crescut și încetul cu încetul ajunge la desechilibru sufletesc, se abrutizează. Instabilitatea căminului și chiar a profesiunii, nesiguranța câștigului, tumultul, succesiunea rapidă a întâmplărilor, — toate acestea acționează mult și defectuos asupra minții și sufletului. Totul este acaparat de pofta de câștig și de petrecere. În timp ce la sate traiul un reclamă atâtea cheltuieli și formalități, la

oraș gustul unui traiu comod și luxos crește paralel cu depravarea sub toate raporturile.

Desvoltarea prea rapidă a orașelor, nu ca progres tehnic, cultural, etc., ci ca întindere și populație, e în detrimentul simțului religios.

Dar caracterul orășanului vechiu este și mai defectuos decât al noului orășan pe care l-am analizat pe scurt în rândurile de mai sus. Ori cât s'ar spori parohiile la oraș, preotul nu poate să domine și să observe pe orășan, tocmai datorită instabilității acestuia. Azi într'un cartier, mâine într'altul, parohia dela oraș este într'o continuă mișcare. Parohul nu reușește într'o viață să-și cunoască în întregime parohienii, nici să le afle caracterul și lipsurile de ordin sufletesc. Preotul dela oraș e mai curând un profesionist ca și oricare altul decât un păstor sufletesc. Și nu e vina lui! Ori cât zel ar depune, ori ce efortări ar face, — cum va putea el să stăpânească o lume care viermuiește necontent cu gândul la pământeasca tihnă. Goana nesăbuită a orășanului după cele telurice îl îndepărtează sigur și definitiv de cele sufletești.

Orășanul venit la sat este un inadptabil. Nu ca fel de concepție și traiu, ci ca structură sufletească. El gustă frumusețile satului plictisit și fără aderențe față de tot ce constituie bogăția spirituală a sateanului. Se consideră un desrădăcinat și nostalgia după plăcerile orașului îl urmărește ca o fantomă. Abia după un timp îndelungat se adaptează locului, părăsind multe din metehnele dela oraș. Acum numai începe să trăiască o viață nouă, căci la țară ajunge mereu în contact cu duhul religios propovăduit în sf. biserică de către preot, a cărui posibilitate de pastorație aici este neasemuit mai mare și mai eficace de cât la oraș. E o revenire în favo- rul sufletului său de fiu risipitor, de desmetecit din besna iadului în care se bălăbăcea.

Și acum, în concluzie, rezumăm cele de mai sus:

1. — Viața dela oraș, datorită întinderii sale, a numărului mare de locuitori, cu locuința nestabilă, cu concepții și influențe felurite, cu ocupații diferite, cu tentații de tot felul, se caracterizează prin ireligiozitatea și imoralitatea indivizilor, a căror păstorie sufletescă este foarte anevoioasă, chiar imposibilă în cele mai multe cazuri.

2. — Traiul la sate este cel mai potrivit unei vieți în duh religios și moral.

3. — Dispersarea orașelor la sate ar fi un câștig imens ca civilizație și progres tehnic, cultural și social pentru sat, dar și o binefacere neînchipuit de mare de ordin sufletesc pentru orășan.

Din fuzionarea lor poate rezulta un bine, a cărui consecințe favorabile se vor revărsa asupra întregului neam.

În mod forțat însă, în urma acestui războiu, lumea va renaște și se va transforma. În urma pro-

gresului tehnic, și deci destructiv, pe care îl ia mereu omenirea, se va ajunge la necesitatea unei schimbări și în privința așezămintelor omenești. Deosemena nici satul nu va putea rămâne mereu în starea umilitoare în care se află. Trebuie și el să se bucure de binefacerile civilizației, după cum și factorii progresului se împărtășesc din truda și frumusețea vieții dela țară. A transforma însă toate satele în orașe e o absurditate. Rezultă deci totuși că observațiile scriitorului român ar fi cele mai întemeiate: trebuie ca omenirea să ajungă la o urbanizare a satelor prin ruralizarea orașelor!

E o inovație care se impune, pentru că numai astfel vedem posibilă și o unificare sufletească a indivizilor și o îndreptare a lor pe adevărata cale a spiritualității creștine și a trăirii în duhul lui Hristos!

Pr. Mircea Munteanu

## Lumea antică și morala creștină

În lumea antică, în special în cea grecească, morala era aristocratică; se adresa unui număr redus de oameni și era cultivată mai ales într'un mediu cultural, filosofic.

Morala creștină se adresează mulțimii, tuturor straturilor sociale, bogaților ca și săracilor.

Iisus Hristos ține cuvântări mulțimii, în forma ușoară a parabolilor, despre marile taine ale lumii creștine.

Lumea antică a fost mereu sguđuită de mizerii și de calamități, cari au făcut pe cetățenii pașnici ai cetăților să simtă marea neliniște, să vadă tot mai mult cum ordinea de stat se destramă mereu.

Și'n sufletul chinuit al omului s'a pus tot mai intens problema mântuirii sufletului, care era o întrebare despre divinitate.

Lumea antică a avut multe păcate: sclavia rodea la temelie statului, persecuțiile erau la ordinea zilei, inegalitatea claselor sociale a adus tulburări diferite, răscoale și nenorocirile se țineau lanț. Astfel, omul antic n'avea liniștea și seninătatea de odinioară și căuta o nouă cale de eliberare a vieții sale sufletești, căuta mântuirea.

Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, predică o viață nouă, o viață viitoare, veșnică, unde răsplata nu va veni aci pe pământ, unde omul e trecător, ci în ceruri, acolo, unde răsplata divină va fi conformă cu faptele săvârșite.

Sărăcia este una din condițiile principale ale aspirațiilor cerești. A te lăpăda de cele materiale, de bogățiile lumii acesteia, înseamnă a te interioriza, a simți, că ești trecător în lumea pământească, mai înseamnă a fi gata să faci un sacrificiu în vederea rea-

lizării faptelor bune, pentru semenul tău și a realiza puritatea interioară.

Și e mare lucru a fi degajat de forțele inferioare ale trupului și sufletului, de a lăpăda egoismul, brutalitatea, și plăcerile trecătoare ale vieții. Toate acestea se pot săvârși, dacă creștinul e condus în viața sa zilnică de principiul dragostei față de Dumnezeu și aproapele său. Dragostea înobilează ființa umană, apropie pe om de suferință, îl oțelește în lupta grea a vieții, este participarea vie a omului la marea zi a judecării din urmă.

Toți cercetătorii istoriilor de religii au fost de părerea că doctrina creștină a urmat în mare măsură, dacă nu cumva a reeditat, morala antică.

O analiză mai subtilă a problemei ne face să vedem clar, că morala creștină se deosebește de cea antică, fiindcă egalitatea socială, puritatea sufletească, dragostea față de Dumnezeu și de aproapele, credința, speranța, umilința, smerenia și celelalte idei și virtuți creștine, sunt proprii lumii creștine.

Este duhul lui Iisus Hristos în ele, duh care le-a încetățenit, în inimi, răscolind sufletele flămânde de dreptate și însetate de iubire și mântuire.

„Cel rău are frică de lumină, — spune *N. Hartmann* — el se teme de privirea celui inocent, se ascunde de el, i se ferește din drum... Exemplul cel mai frumos îl dă Evangheliile în figura lui Iisus. În fața privirii lui Iisus și a cuvântului său drept, amuțesc gândirea calculată și toate subtilitățile fariseilor“.

Omul providențial care a șters nedreptățile lumii antice, care a eliberat pe sclavi din lanțuri și a hotărât soarta atâtor oropsiți ai imperiului a fost — Iisus Hristos — Fiul lui Dumnezeu, pe care l-a trimis Tatăl din ceruri în lume ca să mântuiască lumea de păcate. El a apărut ca un lucefar care a revoluționat lumea veche.

Învățătura creștină n'a fost creația filosofilor moraliști; ea e sublima înțelepciune divină, cuprinsă în cuvintele preasfinte și în faptele preamărețe ale lui Iisus Hristos, întemeietorul vieții creștine.

Creștinismul, cu morala sa, cu ideile și virtuțile sale nobile, a dat o nouă îndreptare lumii greco-romane, înmormântând vechea organizație, aristocratică a civilizației greco-romane.

„Creștinismul a reușit să penetreze în conștiința universală, distrugând fundamentul aristocratic, creind astfel democrația modernă“ (*Ferrero*).

Emile Boutroux cu drept cuvânt arată, că creștinismul trebuie să dispară, atunci, când a intrat în legătură cu lumea romană, dacă n'ar fi avut în el o nesfârșită vitalitate.

Această vitalitate creștină e mai actuală ca oricând. Ea se manifestă azi, ca și în trecut, sub toate formele ei.

Prof. C. Rudneanu

## Eroism creștin

— „Astăzi diavolul a alcătuit totul în regimul vieții terestre — spune un înțelept — încât lumea nu va putea fi înlocuită decât de sfinți. Cei alții vor dispărea ca bestii... eroismul creștin va deveni într-o zi unica soluție a problemelor vieții“.

Ni se cere eroism creștin. Ni-l cere cu iubire mai ales Mântuitorul. Marele nostru pedagog și educator, adevăratul nostru reformator social și îndrumător.

Când Domnul a chemat stelele pe nume, ele au răspuns: „Iată-ne!“

Când a chemat pe Avram, a răspuns: „Iată-mă“ (Gn. 22, 11).

Când a strigat în miez de întuneric lui Samuil, copilul a răspuns: „Iată-mă“ (I Samuil 3, 4).

Când Arhanghelul cheamă Fecioara nenunțată la maternitatea neprihănită, răspuns: „Iată roaba Domnului“ (Luca 1, 38).

Iisus intrând în lume a zis: „Iată viu“ (Evrei 10, 7).

Mântuitorul ne cheamă și pe noi mereu. Dacă vrem ca viața noastră să aibe un fundament trainic, răspunsul la apelul făcut de Iisus Hristos în sufletele noastre, nu poate fi decât: Iată-ne, Doamne. Ne încredem în Tine, ne dăruim cărma vieții noastre Ție. Ne adăpăm din apa Ta cea vie datătoare de viață...

Când am răspuns afirmativ chemării Domnului, înseamnă că ne-am legat cu jurământ că vom duce o viață eroică de creștini adevărați, de fii ai Tatălui ceresc. Dumnezeu ne plimbă viața între flăcări ca să ne aprindă, iar Biserica reazimă drumurile pe troițe ca să ne molipsim de viața eroică a celui care nu vrea să se mai coboare de pe cruce, ca să înțelegem că „eroismul creștin este singurul înțeles al vieții“ (W. James).

Iisus Hristos ne chiamă către o viață de ascensiune și perfecționare spirituală: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este“ (Mt. 5, 48); ne îndeamnă să ne păstrăm floarea tinereții noastre nepătată și nepurtată prin mocirla puturoasă a fărădelegilor și vicțiilor, aducătoare de moarte, de desgust și dispreț față de viață; ne cere, în schimb, „sinceritate față de noi înșine, sinceritate față de năvalnicele energii ale spiritului care sălășluiesc într'ansa, sinceritate față de zările și destinul ce ne este scris în suflet și în inimă. Să fii ceea ce ești; să trăiești în conformitate cu luminile cerului ce se resfrâng în oglinda pură a sufletului“ (Diacon N. Mladin); ne cere eroism creștin, care nu este altceva decât trăirea în dominanța Evangheliei, care este răspunsul adevărat la bimilenara și netăgăduita chemare a lui Iisus.

Eroismul este un zâmbet de poezie divină, care-și lasă tiparul în lutul omenesc. Acest eroism și numai acesta va mai putea răscumpăra lu-

mea. Ne invită să alegem acele plăceri „care nu sunt însoțite de durere, care nu priciunesc căință, care nu nasc altă vătămare, care nu trec dincolo de măsură, care nu ne sustrag mult timp dela lucrările noastre importante și care nu ne robesc“ (Sf. Ioan Damaschinul: Dogmatica, trad. de Pr. D. Fecioru, p. 133).

Trecem printr-o epocă de adânci primentiri, când vremurile ne impun o viață de contemplație, de gândire și cumpănire a faptelor, când trebuie să ne punem multe și semnificative întrebări asupra celor ce se întâmplă astăzi. E timpul când trebuie să apelăm la eroul din noi. Până și Nietzsche sp. ne în felul lui, tânărului: „Nu goni eroul din tine, iar pionierii educației în general, au și ei nevoie de acest îndemn ca să facă necurmat apel la elementul eroic din tineri. Sufletul nu cere decât să fie desrobot și să domnească în noi, dar dorința aceasta nu-și capătă adevărata interpretare, decât în fața lui Hristos, când și numai prin el ne putem înțelege pe noi înșine“ (F. W. Foerst r: Școala și caracterul, trad. de Stellan I. Constantinescu, p. 121).

Noi trebuie să ne închipuim viața o continuă luptă spre idealul suprem: înălțarea spirituală, apropierea de Dumnezeu. Să nu ne închipuim viața ca și un continuu prilej de fericiri trecătoare și subestima-toare a geniului uman. „A trăi cum trebuie se cheamă să ai o atitudine energică față de toate vicisitudinile și ispitele vieții. Viața este o bătălie în care trebuie să lupți vitejește. Tânărul trebuie, de pe acum, să aștepte pe poziție și la nevoie să moară acolo împletit de o hotărâre nobilă: viață eroică în Hristos. Puterea voinței este un dar dumnezeesc fie că-l mare sau mică și nu trebuie să o lăsăm să se piardă neutilizându-o sau întrebuițându-o pentru scopuri meschine“ (S. Smiles: Fii om de caracter, trad. de Al. Callstrat p. 149).

„Ordinea nouă“, pe care o așteptăm cu atâta înflăcărare, nu poate fi decât în urma unui serios examen de conștiință și în urma unui războiu spiritual declarat nouă înșine; nu poate fi aceasta decât având ca fundament creștinismul, pe Domnul nostru Iisus Hristos.

„Noua ordine“ ne impune hotărârea la o viață eroică creștină, în și cu Hristos.

Avram Petric, teolog.

## Despre ce să predicăm?

În Dumineca 30-a d. Rusali (26 Noemvrie 1944) vom vorbi despre LITURGHIA CREDINCIOȘILOR VII: RUGĂCIUNEA DE MIJLOCIRE.

Când am vorbit la sf. Proscomidie despre particulele ce se scot din cele cinci prescuri, am văzut că pe lângă sf. Agneț se mai scot și anumite particulele într-o cinstea și pomenirea Născătoarei de Dumnezeu și a tuturor sfinților Bisericii, precum și pentru

viii sau morții cei din veac adormiți, sau a căror nume credincioșii l-au cerut ca să fie pomenit la aducerea sf. jertfe. Am arătat atunci că se face această pomenire a întregii Biserici, deoarece jertfa nesângeroasă a sf. Liturghii se aduce, întocmai ca și Jertfa de pe cruce a Mântuitorului, pentru toți creștinii, atât pentru cei cari se găsesc în viață, cât și pentru cei cari au trecut în veșnicia lui Dumnezeu.

Pe temeiul aceluiaș adevăr, și la sf. Liturghie, îndată după prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului, preotul începe să rostiască o rugăciune de mijlocire, în decursul căreia face din nou pomenirea sfinților și a Maicii Domnului, a viilor și a morților celor din veac adormiți întru dreapta credință, precum și a celor pe cari credincioșii au cerut ca să fie pomeniți la aducerea jertfei celei fără de sânge. O face aceasta — după cum am spus — deoarece sf. Liturghie este slujba cuvântătoare, în decursul căreia Mielul lui Dumnezeu, cel ce a ridicat odată prin Sângele Său păcatele întregii lumi, se jertfește din nou în chip nesângeros pe sf. Altar, pentru a împărtăși de darurile jertfei sale de pe cruce, pe toți aceia cari au crezut sau cred în dumnezeirea Lui.

Rugăciunea aceasta de mijlocire, preotul o începe, cerând mai întâi în taină, ca Darurile de curând sfințite „să fie celor ce se vor împărtăși cu ele, spre trezirea sufletului, spre iertarea păcatelor, spre unirea cu sf. Duh, spre plinirea împărăției cerurilor, spre îndrăznirea către Dumnezeu, nu spre judecată sau spre osândă“. După aceasta el pomenește pe sfinții Bisericii adică pe strămoși, Părinți, Patriarhi, Prooroci, Apostoli, Propovăduitori, Evangheliști, Mucenici... și pe „tot sufletul care s'a săvârșit întru dreapta credință“. Cum între acești sfinți, Fecioara Maria acupă locul cel dintâiu, din acest motiv, preotul la sfârșitul cântării „Pre Tine Te lăudăm...“, trăgând perdeaua, zice cu glasul înălțat: „Mai ales pentru preasfânta, preacurata, preabinecuvântata, mărită, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioara Maria“. La aceste cuvinte ale slujitorului, cântăreții încep să cânte Irmosul sau Axionul: „Cuvine-se cu adevărat să Te fericim pre Tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, care fără stricăciune de Dumnezeu Cuvântul ai născut, pre Tine cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, Te mărim.“ Este cântarea măreață prin mijlocirea căreia noi preamărim pe Acea care a născut după trup pe Mântuitorul cel ce s'a jertfit și se jertfește mereu în chip nesângeros pentru noi. Este expresiunea caldă a recunoștinții Bisericii, față de Acea care, pentru rostul însemnat ce l-a avut în plinirea operii de mântuire a lumii, este în adevăr „mai c n-

stită decât Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât Serafimii, cei ce înconjoară Tronul Stăpânului ceresc. Este, în sfârșit, exprimarea credinței Bisericii, că, născând „fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul“, Ea a devenit cu adevărat „Născătoare de Dumnezeu“ și de aceea o mărim.

În timp ce se cântă această înălțătoare cântare, preotul în semn de aleasă cinstire cădește Sfintele, Prestolul și Altarul întreg și apoi își continuă rugăciunea pomenind pe sf. Ioan Botezătorul, pe sf. Apostoli, pe sfântul a căruia pomenire se face, și pe toți sfinții lui Dumnezeu, și cere totodată ca pentru rugăciunile lor să ne cerceteze pe noi.

Pomenirea aceasta a Maicii Domnului și a tuturor sfinților Bisericii, îndată după plinirea sf. jertfe, nu o facem însă pentru a mijloci noi pentru ei înaintea lui Dumnezeu, cum se pare la o primă vedere, ci pentru a ne exprima mulțumirea noastră că prin harul Lui au putut atinge o astfel de desăvârșire încât au devenit casnici împreună cu El. O facem aceasta apoi și spre a arăta desăvârșita comuniune ce există între biserica triumfătoare și cea luptătoare, precum și spre a ruga pe Dumnezeu ca să primiască mijlocirile pe cari cei dintâi le fac pentru noi cei ce ne luptăm încă cu ispitele și greutățile acestei trecătoare vieți. Sf. Ciril al Ierusalimului, vorbind despre acest adevăr, spune că, după sfințirea darurilor, „pomenim și pe cei adormiți: mai întâi pe patriarhi, prooroci, apostoli, martiri, pentru ca prin rugăciunile și mijlocirile lor Dumnezeu să primiască cerea noastră.“ Iar Nicolae Cabasila, pornind dela constatarea că sfinții sunt desăvârșiți, spune că ei nu mai au nevoie de mijlocirea noastră și de aceea când preotul îi pomenește la sf. Liturghie, nu cere nimic pentru ei „ci mai de grabă se roagă ca să fie ajutat de dânsii în rugăciunile sale: pentru că, cum s'a spus, aducerea de daruri, pe care Biserica o face pentru dânsii, e de mulțumită, iar nu de rugă“).

După sfinți, preotul pomenește, tot în timpul cântării Irmosului; și pe „toți cei adormiți întru nădejdea învierii vieții de veci“ și se roagă ca Dumnezeu să-i odihnească acolo unde strălucește lumina feții Sale. Cele mai multe Liturghiere prevăd chiar ca, în decursul tămâierii ce se face în timpul cântării Irmosului, preotul să citească la Proscomidier pomelnicul cu numele tuturor morților pe cari credincioșii Ț-au dat ca să fie pomeniți la acea sf. Liturghie. Pomenirile acestea, dimpreună cu rugăciunile ce se fac, aduc mari binefaceri pentru cei morți, căci „mult folos și ușurare au sufletele morților, pentru care se fac rugăciuni, când se află pe sf. Masă, sfânta și înfricoșata jertfă“, după cum se exprimă Sf. Ciril al Ierusalimului.

Intemeiați pe acest adevăr, creștinii veacurilor primare stăruiau cu deosebită predilecție, ca la sf.

Liturghie să fie pomeniți întotdeauna și frați de-ai lor întru credință, cari au trecut din această viață. O făceau aceasta fiind încredințați că cei morți, după însăș cuvintele Mântuitorului, nu pot face nimic pentru soarta lor, însă cei ce au rămas în viață, prin rugăciunile și mai ales prin pomenirile lor la aducerea jertfei celei fără de sânge, le vor putea ușura pedepsele, deoarece după cuvântul apostolesc: „mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului“ (Iac. 5, 16).

Dar nu numai cei morți, ci și cei vii sunt pomeniți îndată după plinirea sf. jertfe. Căci preotul, după ce s'a rugat pentru cei dintâi, își continuă rugăciunea zicând: „*Încă aducem Ție, această slujbă duhovnicească pentru toată lumea, pentru sfânta sobornicească și apostolească Biserică; pentru cei ce trăiesc în curăție și în viața cinstită; pentru preainălțatul și dreptcredinciosul Regele nostru... pentru toată curtea și ostașii lui*“... Și fiindcă între cei vii, Episcopul este acela care deține în Biserică rangul cel mai înalt, în semn de deosebită cinste, preotul îl pomenește la sfârșitul Irmosului, zicând cu glasul înălțat: „*Întâi pomenește, Doamne, pe preasfințitul Episcopul nostru; pe care îl dăruiește sfintelor Tale Biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept îndreptând cuvântul adevărului Tău*“. La aceasta cântăreții răspund: „*Și pre toți și pre toate*“, adică Domnul să pomenească și să învrednicească de darurile jertfei celei fără de sânge pe toți cei ce formează Biserica Lui, și pe bărbați și pe femei.

În timpul acestei cântări, preotul își continuă rugăciunea sa de mijlocire, zicând iarăș în taină: „*Adu-ți aminte, Doamne, de cetatea aceasta în care viețuim și de toate cetățile și satele și de cei ce cu credință viețuiesc întrînsele. Aduți aminte, Doamne, de toți cei ce călătoresc pe ape, pe uscat și prin văzduh, de cei bolnavi, de cei ce pățimesc, de cei robiți și de izbăvirea lor. Adu-ți aminte, Doamne, de cei ce aduc daruri și fac bine în sfintele Tale Biserici și nu trec cu vederea pe cei săraci și peste toți trimite-mi le Tale*“. Tainica lui rugăciune el a încheie apoi cu ecfonisul: „*Și ne dă nouă cu o gură și cu o inimă a mări și a cânta preacinstitul și de mare cuvântă numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor*“. Cu acest ecfonis se încheie de fapt și rugăciunea de laudă și de mulțumită începută deodată cu cântarea: „*Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina*...“, precum și toată lucrarea măreață a prefacerii pâinii și vinului în Trupul și Sângele Domnului.

La toate aceste rugăciuni de mijlocire, pe cari preotul le înalță în taină sau cu glasul înălțat după această dumnezească prefacere, suntem chemați să ne alăturăm toți aceia cari participăm la aducerea înfricoșatei jertfe. Fiecare dintre noi avem părinți, sau frați, sau rudeni plecate în veșnicia lui Dumnezeu. Fiecare putem avea pe cineva bolnav, sau sufe-

rind de pe urma vreunui necaz, în familiile sau în vecinătatea noastră. Pentru unii ca aceștia să ne rugăm și noi la aducerea jertfei celei fără de sânge și să cerem ca prin mijlocirea Celui ce se jertfește în chip tainic pe sf. Altar și prin mijlocirile tuturor sfinților Săi, să le facă cât mai grabnică cercetare și să-i miluiască cu harul Său. „*Nimic nu este mai de folos celui adormit ca jertfa cea fără de sânge*, — zice sf. Simeon Tesalonicul. „*Nimic altceva nu este de veselie, de luminare și de unire cu Dumnezeu ca însuși dumnezeiescul Sânge care se varsă și dumnezeiescul Trup care se jertfește pentru noi netrebnicii*“.)

Dacă acesta este adevărul, să ne străduim deci a ne ruga cât mai des la sf. Liturghie pentru cei plecați dintre noi, ca și pentru cei suferinzi sau năpăstuiți, având neclintita nădejde că Dumnezeu milostivirii îi va milui cu harul Său. Făcând acesta ne arătăm nu numai recunoștința față de cei plecați în veșnicia lui Dumnezeu și dragostea frățească ce ne legă pe noi cei vii, ci ne și dovedim a fi organe trainice ale Bisericii lui Hristos, care după cuvintele dumnezeiescul apostol Pavel este însuș trupul mistic al Lui; și ca atare trebuie să purtăm grije unul de altul și să ne ajutăm la mântuirea de cel rău. T.

1) Op. cit. cap. 369 p. 248.

## Informațiuni

■ **EPURAȚIA.** Biserica a militat totdeauna pentru cea mai pură conduită morală, atât în viața publică, a Statului, cât și în viața particulară, a cetățenilor.

Militează și astăzi în acelaș sens, încredințată că progresul numai atunci are o bază solidă, când se ridică pe temeiul principiilor morale.

Când însă e vorba de aplicarea pedepselor pentru greșelile oamenilor, din intransigentă, Biserica devine indulgentă. Nu vrea moartea, ci îndreptarea păcătoșilor. În acest scop, recomandă muștrarea vinovatului, între patru ochi, între două sau trei mărturii și numai dacă nu se căește, se pedepsește. Când pocăința e sinceră, Mântuitorul ne obligă să iertăm nu numai de 7 ori, ci de 7 ori câte 7, adică... totdeauna.

Atitudinea Bisericii față de păcătoși este cea a doctorului față de bolnavi: iubitoare, împăciuitoare, iertătoare; sau cea a bolnavului față de rănile proprii.

Biserica e ca și neamul și neamul ca și Biserica: un trup, cu multe mădulare. Dacă un mădular suferă, toate suferă. Dacă se vindecă, toate se bucură.

În lumina acestor considerații creștinești, dorește Biserica să se facă epurația

După dreptate, după știință și conștiință. Judecătorii adeseori dau pedepse, cu suspendarea execuției, tocmai pentru a da vinovatului putință de îndreptare.

Când neamul sângerează de atâta vreme, când țara noastră a fost târâtă în războiu fără de voia ei, când suntem cu toții atât de doriți de pace și de bucurie, să ascultăm glasul Bisericii, să nu mai deschidem răni noi în trupul neamului, ci mai ales să ne trudim a le-  
cui răul prin bine.

Aceasta e și voia lui Dumnezeu și dorința oamenilor...

■ DOI SAVANȚI, cu renume mondial recunoscut, s'au stins zilele acestea din viață: Charles Diehl și Alexis Carrel, primul la vârsta de 85 ani și al doilea la vârsta de 71 ani.

Ch. Diehl a fost un mare bizantinolog, unul dintre cei dintâi și mai mari învățați care au descoperit, mai ales în Apus, gloria civilizației și a culturii bizantine. În cariera sa de dascăl, a fost profesor la Facultatea de Litere din Nancy, apoi la Sorbona până în 1937. A vizitat de câteva ori și țara noastră și a ținut conferințe prin centrele noastre universitare. Cunoscutele sale opere: „Veneția” și „Mărirea și decăderea imperiului bizantin” sunt traduse și tipărite și în limba română, ultima în două ediții.

Al. Carrel, tot francez, a fost un mare bărbat de știință. În cercetările sale de laborator a inventat așa numita „inimă artificială”, iar în lucrările scrise a făcut o critică foarte aspră și competentă materialismului biologic. Cartea sa: „Omul, ființă necunoscută”, tradusă și la noi și tipărită în două ediții, în care manifestă un deosebit interes pentru viața religioasă și pentru cunoașterea adevărată a ființei omului, a făcut senzație și e cetită și apreciată în lumea întreagă. Pentru descoperirile sale a fost distins cu premiul Nobel.

Fie memoria lor binecuvântată!

■ CONFERINȚĂ CATEHETICĂ. Preoțimea din protopopiatul Gurahonțului s'a întrunit în conferință catihetică Marți în 31 Octomvrie a. c. la sf. biserică și la școala din loc. După programul dinainte stabilit, în sf. biserică s'a săvârșit Chemarea Duhului Sfânt, când a predicat cu mult talent Pr. Serafim Jora despre „ascultarea copiilor de părinți”.

În școală, P. Cuc. Prot. Constantin Lazar în cuvinte pline de tâlc duhovnicesc deschide ședința. Participă, pe lângă Cuc. preoțime, Corpul didactic din loc, în frunte cu d. prof. Dubău și d. director Braja.

Predă lecția practică la clasa IV Pr. Gheorghe Șerb-Crocna, despre „Simbolul credinței”. Lecția a fost predată foarte bine.

Tema teoretică: „Se poate forma caracter moral fără religie?”, a fost cetită de Pr. Nicolae Malița, Serafim Jora, Dr. Roman Popa. După obiecțiunile făcute, Prea Cuc. Protopop face următoarea constatare asupra temelor teoretice cetite: Pr. Nicolae Malița a lucrat-o filosofic, Pr. Serafim Jora practic, iar Pr. Roman Popa sistematic.

La discuțiile temelor au luat parte: Pr. P. Glăvan, Gh. Cereanț, A. Mitroi, A. Jiva, Serafim Jora, A. Micluța și R. Popa. De încheiere Păr. Protopop mulțumește participanților și îndeosebi onorațiilor oaspeți pentru atenție, și încheie ședința. *Coresp.*

■ A APĂRUT „Calendarul creștinului ortodox” pe anul 1945, întocmit de către P. C. Icon. stavrofor C. Magieru, în colaborare cu d. Maior M. Dumitrescu comandantul P. P. și E. E. Arad, d. Ion D. Ungureanu director școlare și publicist Arad și P. C. consilier Emil Căpitan directorul Diecezanei.

Cuprinde pe lângă partea calendaristică, numeroase poezii alese, îndrumări creștinești, cunoștințe folositoare pentru plugari, gospodari și pomicultori, sfaturi pentru sănătatea sufletului și a trupului, pilde și vorbe cu tâlc, etc. și se încheie cu târgurile din județul Arad.

Prețul: 140 lei exemplarul.

Cum anul acesta vor apare mai puține calendare decât anul trecut, comitetele de colportaj fac bine dacă se îngrijesc din vreme să-și procure numărul necesar de exemplare.

## Școala de Duminică

### 48. Program pentru Duminică 26 Noemvrie 1944.

1. *Rugăciune*: Doamne și Stăpânul vieții mele... (Ceaslov pag. 20).

2. *Cântare comună*: Câți în Hristos v'ați botezat...

3-4. *Cetirea Evanghellei* (Luca 18, 18-27) și *Apostolului zilei* (Coloseni 3, 12-16) cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: De Tine se bucură...

6. *Cetire din V. T.*: Samuil încetează a fi judecător. (Cartea I Regi c. 12).

7. *Povețe morale*: De care lucruri să te rușinezi și de care nu. (Cartea înțel. lui Is. Sir. c. 42).

8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.)

9. *Cântare comună*: Nașterea Ta, Hristoase... (70 Cânt. rel. pg. 56).

10. *Rugăciune*: Stăpâne, Doamne, Dumnezeu nostru... (Vezi „Biserica și Școala” Nr. din 12 Nov.)

Nr. 4097/1944.

## Comunicat

Aducem la cunoștința tuturor C. Păr. preoți, cari au înaintat cereri către On. Minister al Cultelor și către Prefectura Jud. Arad, pentru ajutoare în scopul zidirii și reparării de biserici și case parohiale, că atât Prefectura Județului, cât și On. Minister ne-au comunicat că în anul financiar 1944/1945, nu pot acorda nici un ajutor. *Consiliul Eparhial.*